

право створити першу ступінь загальної середньої освіти дійсно новою, сучасно, компетентною.

Сєрих Лариса Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент,
завідувач кафедри теорії і методики змісту освіти
Комунального закладу «Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ

У порівнянні з іншими факторами впливу (міжособистісне спілкування та взаємодія з іншими суб'єктами взаємодії, іншими інституціями, з мистецтвом, засобами масової інформації та ін.) естетичне виховання підлітків відбувається більш ефективно завдяки організації педагогічного процесу та визначенню методологічних підходів до його функціонування, одним із яких, за нашими переконаннями, є *компетентнісний підхід*, завдяки якому створюються умови ефективного естетичного розвитку підлітків, акмеуспіху.

Аналіз наукових праць О. Биковської (2008), С. Гончаренка (1997, 2011), І. Єрмакова (2003, 2005, 2007), В. Зарицької (2004, 2002), І. Зимньої (2004), , І. Зязюна, (2000, 2002), Т. Кузьмич (2014), Л. Масол (2001, 2001 а, 2004, 2006, 2006 а, 2009, 2012), Н. Нічкало (2006), О. Овчарука (2003, 2004), О. Пометун (2004), О. Сухомлинської (2006), А. Хуторського (2003) та інших вчених дає підстави стверджувати, що ідея компетентнісної освіти виникла у 60-х роках ХХ століття в США і за наступний півстолітній період зазнала значних змін у питаннях виокремлення сутнісних характеристик компетентностей, пошуку підходів до їх класифікації та відбору ключових компетентностей. Категорія «компетентність» виступає як одне з основних понять модернізації змісту сучасної освіти; одним із найбільш перспективних підходів у педагогічній науці сьогодні є компетентнісний підхід, що представляє такий вид змісту освіти, який не зводиться до знаннєво-орієнтаційного компонента, а передбачає оволодіння досвідом вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей; передбачає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток основних компетентностей особистості, тобто здатності вирішувати завдання в різних сферах діяльності на базі теоретичних знань. Утім, комплекс компетентностей особистості як суб'єкта естетичного виховання у взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти доки що не був предметом окремого наукового пошуку. З огляду на активізацію всіх сфер суспільного життя, потребують уваги функції,

закономірності, зміст та методика формування означених компетентностей у спеціально організованому педагогічному процесі.

Визначимо *особливості реалізації компетентнісного підходу* до естетичного виховання підлітків в умовах взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Для виокремлення комплексу компетентностей особистості як суб'єкта естетичного виховання у процесі взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти спочатку звернемось до наукових праць, у яких трактується сутність поняття «компетентність», натомість проте є доцільним не лише в науковому, а й прикладному аспекті. У сучасних дослідженнях цей феномен тлумачиться як:

- сукупність знань, умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію (Гончаренко, 1997; 2011);

- характеризують багатоаспектність знань, їх різноманітність, артикульованість, гнучкість, швидкість актуалізації, категоріальний характер, можливість використання в різноманітних ситуаціях, оволодіння процедурними знаннями, наявність інформації про власне знання (Зязюн, 2000, 2002);

- загальні, ключові або базові вміння, ключові кваліфікації. Ними визначено також поняття «компетентність» як здатність успішно задовольняти індивідуальні й соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання (*Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи*, 2019);

- семантично первинною категорією й представляє собою їх сукупність, систему, певні знання;

- здатність керуватися набутими художніми знаннями та вміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та власними духовно-світоглядними позиціями (Масол, 2001, 2001 а, 2004, 2006, 2006 а, 2009, 2012);

- автономна дія, інтерактивне використання засобів, уміння функціонувати в соціально гетерогенних групах (Овчарук, 2003);

- художньо-естетична компетентність-розвиненість художніх інтересів, смаків, потреб, ідеалів та естетичних ціннісних орієнтацій у галузі мистецтва, художньо-образного мислення, опанування мовами різних видів мистецтва, здатність бути слухачем, глядачем, читачем, творцем, уміння сприймати, інтерпретувати та оцінювати художні твори, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи свої думки, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній творчій діяльності (Михайлова, 2009);

– здатність особистості до ситуативної діяльності, коли набуті знання, навички, досвід і цінності актуалізуються в умінні приймати рішення і виконувати адекватні дії, усвідомлюючи їх наслідки; здатність застосовувати знання й досвід у життєвих ситуаціях (Титаренко, 2010);

– цілісне інтегроване утворення, що виражається у сукупності здатностей особистості, необхідних для її успішної самореалізації та соціальної взаємодії у демократичному суспільстві (Вербицька, 2010, с. 122-123);

– здатність самостійно вирішувати завдання, пов'язані з художнім сприйняттям та інтерпретацією творів мистецтва різних видів та жанрів та мистецтвом в різноманітних проявах художньої діяльності (художня компетентність за А. Гогоберідзе, 2009);

– результат навчання за курсами професійних та спеціальних дисциплін, які характеризуються загальними знаннями, вміннями та навичками з професійної діяльності (художня компетентність за Т. Кравцовою, 2009);

– інтегративна якість особистості, яка характеризує здатність фахівця реалізувати свій естетичний потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості) на практиці для вдалої професійної діяльності, усвідомлюючи відповідальність за її наслідки та результати (естетична компетентність за Р. Джандосовим, 2009);

– комплекс когнітивних, орієнтаційних та операційних компонентів професійної діяльності, що базується на позитивних ціннісних орієнтаціях особистості та дозволяє творчо інтерпретувати художні твори, визначаючи їх зміст, практично використовувати уявлення про «культуру» у процесі аналізу сучасних тенденцій розвитку мистецтва (естетична компетентність за Е. Кіндлером, 2010).

Поняття «компетентність педагога» вчені трактують через: «здатність» (Н. Кузьміна, С. Скворцова та ін.), «готовність» (В. Маслов та ін.) «знання, знання, вміння, навички» (І. Зязюн, Л. Мітіна, Е. Зеєр та ін.), «інтегративне особистісне утворення, характеристика, властивість» (В. Зелюк, Л. Карпова, В. Сластьонін, В. Ягупов, В. Свистун та ін.), а також – багатофакторне явище, систему, результат, освітній феномен. Визначення професійної компетентності педагога С. Савельєвою ми вважаємо особливо містким: «Освітній феномен, що являє собою інтеграційне багаторівневе особистісне утворення, базоване на позитивних мотивах вибору професії, сукупності системних знань, умінь і навичок, практичного досвіду, рефлексивної діяльності, діалогічній культурі, що виражаються в теоретичній і практичній готовності і здатності спеціаліста до ефективного вирішення освітньо-виховних завдань» (Русова & Коваленко, 1997). Філософське поняття «феномена» Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає як «явище, єдине у своєму роді, взяте в його цілісності, в єдності з його сутністю й дане нам у досвіді, сприйняте органами чуттів» (Бусел, 2004).

Поняття «ключові компетентності» співвідносяться з професійною освітою і визначаються як компетенції, доведені до певного рівня досконалості, що дозволяють досягати ефективних результатів у практичній діяльності (Русова & Коваленко, 1997, с. 55).

Дослідивши різноманітність поглядів науковців на зміст терміну «компетентність», констатуємо, що цей феномен базується на комплексі знань, умінь, навичок, цінностей, ставлень та набутого досвіду, які дозволяють особистості ефективно діяти у різних сферах життя.

Славченко Вікторія Миколаївна,
вчитель вищої категорії
Глухівської ЗОШ I-III ступенів №3
Глухівської міської ради
Сумської області

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ВЕЛИЧИН В КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сучасна початкова освіта має на меті забезпечити всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та основних умінь, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в сучасному інформаційному суспільстві.

У Державному стандарті початкової освіти виділено ряд освітніх галузей, серед яких провідне місце займає математична.

Метою математичної освітньої галузі є формування в учнів початкової школи математичної та інших ключових компетентностей; розвиток мислення, здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності робити усвідомлений вибір [1].

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження» [3].

У нашому дослідженні зупинимося на розгляді змістової лінії «Числа, дії з числами. Величини», а саме на вивченні величин у сучасній початковій школі.

Поняття величини – одне з найважливіших понять математичної галузі. Це абстрактне поняття, яке служить для кращого пізнання навколишнього світу. Величини відображають різноманітні властивості предметів і явищ реальності (довжина, маса, площа, об'єм, сила, швидкість, прискорення, час тощо). Первинно уявлення і поняття про величини формуються